

AUDŽUĢIMENES IZPRATNES VĒSTURISKĀ ATTĪSTĪBA UN TĀS VEIDI

HISTORICAL DEVELOPMENT OF THE FOSTER FAMILY'S UNDERSTANDING AND ITS TYPES

Tatjana Bondarenko

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Tatjana1944@inbox.lv, Rēzekne, Latvija

Zinātniskā vadītāja: *Līga Mazure Dr.iur. asoc.profesore*

Abstract. *In the paper are researched the historical origins of the development of the foster families. The definition of foster family and its development, the lack of the amount of power of foster family are researched. The necessary solving of the improvement the situation is offered. The kinds of foster family are inspected as the kinds of foster families which do not have the legal regulation for its power and there is a necessity of the introduction of new specialized foster families. The statistical data were researched and it was found necessary to accelerate and facilitate the removal of family members removed from the foster family after the introduction of a single foster family register, so that children are not placed in institutionalized out-of-home care.*

Keywords: *child, foster family, out-of-family care.*

Ievads

Bērna pilnvērtīgas dzīves sastāvdaļa ir ģimene, kurā bērns ir vecāku aprūpēts, jo bērnam nepieciešama vecāku mīlestība un gādība. Bez vecāku gādības palikušiem bērniem bieži ir bioloģiskie vecāki, tie ir bērni, no kuriem mātes atteikušās līdz ar piedzimšanu un bērni, kuru vecākiem atņemtas bērna aizgādības tiesības. Sabiedrībā dzīvo liels bērnu skaits, kas atrodas valsts aprūpē. Vairums bērnu aprūpes centros nonāk no nelabvēlīgām ģimenēm un jau no mazotnes ir izjutuši, kas ir alkoholisms un vardarbība. Šādiem bērniem valsts nodrošina ārpusģimenes aprūpi.

Audžuģimenes izpēte ļoti aktuāla, jo valsts noteikusi bērnu aprūpi un intereses par prioritārām. “Sabiedriskā morāle var būt ne tikai mēraukla jau pastāvošu tiesību normu saturs izpratnei. Reizēm likumdevējs, radot jaunas tiesību normas, sekmē sabiedriskās morāles attīstību noteiktā virzienā. Sabiedriskās morāles pārmaiņu dēļ nereti rodas nepieciešamība veidot jaunas tiesību normas, lai regulētu noteiktas sociālās parādības. Tad likumdevēji tikai reaģē uz pārmaiņām sabiedrības uzskatos. Civiltiesību sfērā sabiedriskās morāles izmaiņām vislielākā ietekme bijusi uz ģimenes tiesībām” (*Balodis, 2007., 19. lpp.*). Vienā gadījumā sabiedrība tiek vadīta ar likumu palīdzību ievirzot viņu vajadzīgajā virzienā, bet otrā gadījumā likumdevējs reaģē un sabiedrība rada nepieciešamību pēc jaunu tiesību normu pieņemšanas. Gadījumā, kas attiecas uz audžuģimeni, likumdevējs un sabiedrība vienoti darbojas bērnu tiesību aizsardzības jomā, cenšoties nodrošināt, lai bērni, kas palikuši bez vecāku gādības nenonāktu institucionālā aprūpē, bet viņiem būtu iespēja augt ģimeniskā vidē, ko var nodrošināt aizbildņi, adopcija un audžuģimenes. To apliecina, ka 2017.gada nogalē labdarības maratonā ”Dod pieci” tika vākti līdzekļi jaunizveidotajai atbalsta programmai ”Plecs”. Programma sniegs atbalstu tiem, kuri vēl apsver iespēju kļūt par audžuvecākiem, adoptētājiem vai aizbildņiem, kā arī tiem, kuri jau šobrīd uzņēmušies rūpes par bērniem no bērnu nama (*Dod pieci, 2017.*).

Raksta mērķis ir analizēt audžuģimenes jēdziena un veidu attīstību, meklēt nepilnības un problēmas, piedāvāt konkrētus risinājumus.

Savā rakstā autore izvirza uzdevumu analizēt audžuģimenes jēdzienu un vēsturisku attīstību.

Rakstā tika izmantotas semantiskā, gramatiskā, sistēmiskā, vēsturiskā, teleoloģiskā, salīdzinošā un analītiskā metode.

Audžuģimenes jēdziens

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punktā norādīts, ka audžuģimene ir ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā

vide, vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē, vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē (*Bērnu tiesību aizsardzības likums, 1998.*). No minētā secināms, ka bērna audžuvecāki īsteno aprūpes tiesības līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē.

Audžuģimenes funkcijas ir bērnu aprūpe, bet praktiski tie veic bērnu pārstāvniecību sadarbību ar iesaistītajām institūcijām, nodrošina psihosociālo rehabilitāciju, sadarbojas ar vecākiem, atveseļo (*Sociālo pakalpojumu aģentūra, 2016.*). Audžuvecāki pēc būtības veic aizbildņa un bioloģiskā vecāka funkcijas ar diviem izņēmumiem, tas ir, pilnvaru apjomā un audžuvecāku statusa iegūšanas kārtībā.

Civillikuma 177.panta ceturtajā daļā ir norādīts, ka aprūpes tiesības nozīmē bērna uzturēšanu, tas ir, ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu un audzināšanu (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu sabiedriski derīgam darbam) (*Civillikums, 1937.*). Bet atbilstoši Civillikuma 177.panta otrajai daļai, aizgādības tiesības ir plašāks jēdziens un ietver vecāku tiesības un pienākumu rūpēties par bērnu un viņa mantu; kā arī tiesības un pienākumu pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās (*Civillikums, 1937.*). Līdz ar to ir nošķirami jēdzieni aizgādības tiesības un aprūpes tiesības, tā kā ir atšķirīgs to pilnvaru apjoms, ko var īstenot aizbildņi un audžuvecāki. Līdz ar to audžuvecāki nevar būt bērna likumiskie pārstāvji. Turklāt, arī Bāriņtiesu likuma 17.panta 10.punkts noteic, ka bāriņtiesa pārstāv audžuģimenē ievietota bērna personiskās un mantiskās intereses un tiesības (*Bāriņtiesu likums, 2006.*). Civillikumā nav definēts, kas ir audžuģimene, tāpēc Civillikums jāpapildina ar audžuģimenes definīciju izslēdzot to no Bērnu tiesību aizsardzības likuma.

Audžuvecāku atbildība ir tāda pat kā bioloģisko vecāku un aizbildņu atbildība. To apstiprina arī tiesu prakse izskatot sūdzību par administratīvo atbildību par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 173.pantā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu. Izskatot lietu sakarā ar sūdzību tiesa secināja, ka audžuģimene, uz bērna atrašanās laiku tajā tiek uzskatīta par vecāku aizstājējiem, jo audžuģimenei līdzīgi kā vecākiem ir pienākums, nodrošināt bērnam aprūpi (veselības aprūpi, audzināšanu un izglītību). Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka uz audžuģimeni, kamēr bērns atrodas viņas aprūpē, gulstas galvenā atbildība par bērna audzināšanu, lai audzinātu bērnu par iecietīgu personu, kas ievēro vispārpieņemtās uzvedības normas un ciena citus cilvēkus un tiesības (*Jēkabpils rajona tiesas spriedums, 2015., Nr. 116015115*). Tātad no iepriekš minētā redzams, ka audžuģimene veic vecāku aizstāšanas funkcijas, tas ir bērna veselības aprūpi, audzināšanu un izglītošanu, bet audžuģimenēm nav piešķirtas tiesības būt, uz to brīdi, kamēr bērns atrodas ģimenē, par bērna likumisko pārstāvi. Neskatoties uz to, ka bērna intereses un vajadzības vislabāk pārzina personas, ar kurām bērns kopīgi pavada ikdienu, audžuģimenē esošā bērna personiskās un mantiskās intereses un tiesības aizstāv bāriņtiesa.

Kopumā pagājušajā gadā ārpusģimenes aprūpe tika nodrošināta 6669 bērniem. No tiem 1173 bērni, jeb 18% atradās audžuģimenēs, 4459 bērni jeb 67% atradās aizbildnībā, bet 1037 bērni jeb 15% atradās aprūpes iestādē. Salīdzinoši: 2016.gadā audžuģimenēs atradās 1193 bērni jeb 17% no visiem ārpusģimenes aprūpē nonākušajiem, aizbildnībā – 4548 bērni jeb 65%, savukārt iestādēs – 1216 bērni jeb 18% (*LSM.lv ziņu redakcija, 2018.*).

Audžuģimenes veidi

Attīstoties sabiedrībai mainās tās vērtības un morāle, tiek par pieņemamiem jauni ģimeņu veidi, kas iepriekš nebija pieņemami sabiedrībai. “Ģimenes tiesības ir tā vispārējo civiltiesību apakšnozare, kas laika gaitā, it sevišķi kopš 20.gadsimta, piedzīvojuši vislielākās izmaiņas. Tas izskaidrojams ar to, ka sociālo apstākļu un sabiedrības morāles izmaiņu rezultātā ļoti mainījies pati ģimene un ar to saistītais laulības institūts. Līdz pat 20.gadsimta sākumam

tradicionālajā ģimenē parasti ietilpa vairāk nekā divas paaudzes, kas dzīvoja zem viena jumta. Tas bija nepieciešams, lai uzturētu ģimenes uzņēmumu, galvenokārt lauku saimniecību, un materiāli nodrošinātu vecākos ģimenes locekļus” (*Balodis, 2007., 36. lpp.*). Mainoties un attīstoties ģimenes jēdzienam, mainījās un attīstījās bērnu ārpusģimenes aprūpes modelis.

Vissenākais audžuģimenes veids ir, kad bērnu pieņem audzināšanā laulāto pāris vai viena persona. Audžuģimenes iedalāmas atkarībā no audžuvecāku skaita vai bērns atrodas vienas personas vai laulātā pāra aprūpē.

Otrs audžuģimeņu iedalījums ir pēc audžuģimeņu skaita noteiktā teritorijā, vai tā ir viena ģimene vai vairākas audžuģimenes apvienotas vienā ciematā. Pēc Otrā pasaules kara bija tūkstošiem bērnu, kuri bija palikuši bez vecākiem, mājas, bez vecāku gādības un aprūpes. Jau toreiz medicīnas students H.Gmainers bija pārliecināts, ka ģimeniska vide bērnam dod daudz labāku pamatu, uz kura veidot turpmāko dzīvi, nekā bērnu namā. Viņa filozofijas pamatā ir četri pamatprincipi: mamma, brāļi un māsa, ģimene un ciemats. Uz šiem pamatprincipiem balstās aprūpe SOS bērnu ciematos (*Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija, 2018.*). SOS ciematos bērnu aprūpe notiek ģimeniskā vidē ar audžumammu, ir ģimenes kurās ir gan audžumāte, gan audžutēvs. Latvijā SOS ciemati darbojas jau vairāk nekā 10 gadi.

Pēc aprūpes ilguma audžuģimenes ir iedalāmas īslaicīgas aprūpes audžuģimenē vai klasiskā audžuģimenē. Pie īslaicīgas audžuģimenes pieder viesģimene. Par viesģimeni var runāt gadījumā, kad persona vai laulātie vēlas sniegt atbalstu bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādē ievietotajam bērnam. Viesģimene ir laulātais pāris vai persona, kas uz laiku uzņem savā dzīvesvietā aprūpes iestādē ievietotu bērnu un kontaktējas ar bērnu aprūpes iestādē. Bāriņtiesa izvērtējot pieteikušās personas var pieņemt lēmumu par viesģimenes statusa piešķiršanu. Bērnu aprūpes iestāde var atļaut bērnam iestādē tikt ar personu vai nodot bērnu uz laiku šīs personas aprūpē, ja tai piešķirts viesģimenes statuss, un bērnu aprūpes iestāde ir pārliecināta, ka viesģimene sniegs šim bērnam nepieciešamo atbalstu un spēs atbilstoši bērna vajadzībām viņu uzraudzīt un aprūpēt (*Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, 2018.*).

Latvijā audžuģimenes ir īslaicīga bērnu ārpusģimenes aprūpe, bet pasaulē ir arī ilgtermiņa audžuģimenes. Tur bērni var atrasties ilglaicīgi līdz pat pilngadības sasniegšanai. Reālā situācija ir tāda, ka bērni audžuģimenēs tomēr atrodas vairākus gadus, tomēr tā joprojām paliek īstermiņa aprūpe un jebkurā brīdī var tikt izskatīts jautājums par adopciju vai aizbildnību. Šādā situācijā bērniem ir problemātiski veidot drošu un stabilu piesaisti ar audžuvecākiem, visu laiku ir nedrošība par nākotni.

2018.gada marta mēnesī Sociālo pakalpojumu aģentūra uzsāka pilotprojekta realizāciju par apmācību specializētām audžuģimenēm. Apmācības notiek OAK finansēta projekta “Drošu ģimenes vidi Latvijas bērniem!” ietvaros, un tajās piedalās audžuģimenes no visas Latvijas (*Smiltiņa, 2018.*). Tas nodrošina apmācību specializētām audžuģimenēm, lai tās varētu uzsākt darbu 2018.gada 1.jūlijā. Tātad audžuģimeņu iedalījumā parādīsies klasiskās audžuģimenes un specializētās audžuģimenes. Specializētās audžuģimenes varēs iedalīt: atkarībā no pieejamības laika, tas ir, plānots ieviest krīzes audžuģimenes, kurās varēs ievietot bērnus jebkurā diennakts laikā septiņas dienas nedēļā. Tādā veidā tiks nodrošināts lai mazāk bērnu nonāk institucionālā aprūpē; no aprūpes specifikas nepieciešamības, tas ir, bērniem ar speciālām vajadzībām un no vardarbības cietušajiem bērniem; no audžuģimenē pieņemamo bērnu vecuma, tas ir zīdaiņu audžuģimenes, kurās tiks aprūpēti bērni līdz trīs gadu vecumam.

Audžuģimeņu specializācija nodrošinās, ka bāriņtiesa nepieciešamības gadījumā audžuģimeņu informācijas sistēmā, kura sāks darboties no 2018.gada 1.septembra, varēs piekļūt pie datiem par audžuģimenēm visā Latvijā, tas paātrinās ārpusģimenes aprūpē esošā bērna nonākšanu audžuģimenē.

Audžuģimenes attīstības posmi

Bērnu stāvoklis senajos laikos bija nožēlojams, piemēram Babilonijā tēvam bija pilnīga vara pār bērniem – viņus varēja pārdot, atdot, ieķīlāt bērnu parādu dēļ (*Zemītis, 2003., 10.lpp.*), arī Atēnās tēva vara pār bērniem bija neierobežota, viņš tos varēja pārdot verdzībā. Romiešu

tiesībās XII tabulu likumā arī *paterfamilias* tēvam bija visas tiesības pār bērniem, bija tiesības par viņu dzīvību un nāvi. Valsts ierobežoja tēva tiesību par bērna dzīvību un nāvi, un Imperators Konstantīns atcēla šo bargo tēva tiesību un bērna nogalināšanu atzina par slepkavību (*parricidium*), tika aizliegts arī bērnu pārdot verdzībā (*Birziņa, 1997., 57.lpp.*). Seno Romiešu laikā dominēja pilnīga tēva vara pār bērniem, līdz pat bērna nogalināšanai un pārdošanai verdzībā, un tikai vēlākos laikos bija noteikti ierobežojumi ar mērķi pasargāt bērna dzīvību. Romiešu tiesībās bija stingri reglamentētas aprūpes un aizbildnības tiesības par tēva varai pakļautajiem ģimenes locekļiem. Bērnu, kas palicis bez vecāku gādības varēja adoptēt. Romiešu tiesībās ir aizsākumi ārpusģimenes aprūpei, jo pēc tēva nāves paliekot mazgadīgiem bērniem, kuri nevarēja sevi aprūpēt, tika nodibināta aizbildnība. Parasti aizbildņa pienākumus uzņēmās, kāds no ģimenes pilngadīgajiem vīriešiem.

XI-XII gadsimtā Eiropā bija vērojams uzplaukums lauksaimniecībā, attīstījās pilsētas, tirdzniecība. Lauksaimniecībā bērni no 7 gadu vecuma palīdzēja vecākiem (*Goldmane, Kļaviņa, Misāne, Straume, 2013., 32.lpp.*). Bet amatnieku dēli tika nodoti citā amatnieka ģimenē amata apgūšanai. Bruņinieku dēli 8 gadu vecumā arī devās uz kādu citu pili lai kļūtu par pāžiem. Četrpadsmit gadu vecumā viņi kļuva par ieročnesējiem un nonāca cita kunga dienestā un tikai divdesmit viena gada vecumā tie varēja būt iesvētīti bruņinieku kārtā. Meitenes tāpat tika skolotas vai nu cita augstmaņa pilī, vai arī klosterī skolā (*Misāns, Pavulāns, 1997., 162.lpp.*). Savukārt dēlus, kuriem nebija izredžu uz mantojumu, nodeva audzināšanai klosterī, kur varēja iegūt izglītību un ar laiku kļūt par mūkiem vai garīdzniekiem. Dižciltīgo meitas, kurām nebija mantojuma, kas nepieciešams precībām, arī tika nodotas klosterī (*Uzdevumi.lv, 2018.*). Bērni agrā bērnībā tika izņemti no ģimenes un nodoti audzināšanā svešā ģimenē, izņemot ģimenes, kas nodarbojas ar lauksaimniecību. Tur bērni agrā bērnībā sāka palīdzēt vecākiem, jo bija vajadzīgas darba rokas. Bērnu izņemšanu no ģimenes un nodošanu audzināšanai citā ģimenē var uzskatīt par nodošanu audžuģimenē audzināšanai un izglītošanai, kaut arī tas nebija tiesiski reglamentēts.

Bet XX gadsimtā pēc neatkarības atjaunošanas Latvijā tika pieņemti vairāki likumi, kas bija vērsti uz bērnu tiesību un interešu nodrošināšanu un aizsardzību. No tiem var minēt 1995.gada 6.novembrī pieņemto likumu "Par bāriņtiesām un pagasttiesām", Ministru kabineta 1997.gada 10.jūnijā pieņemtos noteikumus Nr. 211 "Noteikumi par audžuģimenēm". 1998.gada 19.jūnijā bija pieņemts Bērnu tiesību aizsardzības likums, kurš noteica bērnu tiesības un brīvības.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Civillikumā nav audžuģimenes definīcijas. Nepieciešams ietvert Civillikumā pantu ar audžuģimenes definīciju. Autore piedāvā sekojošo pantu šādā redakcijā: "Audžuģimene ir ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimeniskā vide, vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana savā ģimenē, līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē".
2. Audžuģimenes kompetence nav pietiekoša, jo nav ietvertas tiesības pārstāvēt bērna personiskās tiesības. Autore piedāvā iepriekšminēto pantu papildināt ar otro daļu šādā redakcijā "Audžuvecāki pārstāv audžuģimenē ievietota bērna personiskās intereses un tiesības".
3. Ārpusģimenes bērnu aprūpes pazīmes var sastapt gan romiešu tiesībās, gan arī viduslaikos. Vēsturiskās attīstības laikā ir konstatēta tendence attīstīt audžuģimenes institūtu. Nākotnē audžuģimenes, kā ārpusģimenes aprūpes forma attīstīsies, un paplašinot audžuģimenes kompetenci, būtu stiprināts audžuģimenes institūts.
4. Civillikumā nav uzskaitīti audžuģimeņu veidi. Nepieciešams ietvert Civillikumā pantu, kurā būtu ietverti audžuģimeņu veidi un to definējums.

Izmantotā literatūra un avoti

1. *Bāriņtiesu likums* (22.06.2006.). LR likums ar groz. līdz 31.08.2018. <https://likumi.lv/ta/id/139369-barintiesu-likums>, sk. 09.05.2018.
2. *Bērnu tiesību aizsardzības likums* (19.06.1998.). LR likums ar groz. līdz 31.05.2018. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>, sk. 07.05.2018.
3. *Civillikums* (28.01.1937.). LR likums ar groz. līdz 29.10.2015. <https://likumi.lv/ta/id/90223-civillikums-pirma-dala-gimenes-tiesibas>, sk. 07.05.2018.
4. Balodis, K. (2007). *Ievads civiltiesībās*. Rīga: Zvaigzne ABC. 383 lpp.
5. Birziņa, L. (1997). *Romiešu tiesības*. Rīga: Poligrāfs. 219 lpp.
6. Dod pieci (2017). *Kam palīdzēs plecs*. <https://dod.pieci.lv/faqs/kam-palidzes-plecs/>, sk. 05.05.2018.
7. Goldmane, S., Kļaviņa, A., Misāne, I., Straube, L. (2013). *Pasaules vēsture pamatskolai 2*. Rīga: Zvaigzne ABC. 104 lpp.
8. Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija (2018). *Vēsture*. <https://www.sosbernuciemati.lv/par-mums/vesutre/>, sk. 03.05.2018.
9. LSM.lv ziņu redakcija (06.04.2018.). *Audžuģimenēs pirmo reizi vairāk bērnu nekā iestādēs*. <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/audzugimenes-pirmo-reizi-vairak-bernu-neka-iestades.a273919/>, sk. 05.05.2018.
10. Misāns, I., Pāvulāns, V. (1997). *Viduslaiku vēsture pamatskolai*. Rīga: Zvaigzne ABC. 270 lpp.
11. Smiltiņa, J. (06.03.2018.). *Specializēto audžuģimeņu apmācību pilotprojekts*. <http://www.krize.lv/specializeto-audzugimenu-apmacibu-pilotprojekts/>, sk.28.04.2018.
12. Sociālo pakalpojumu aģentūra (31.10.2016.) *OAK projekts "Drošu ģimenes vidi Latvijas bērniem", pētījums*. www.bti.gov.lv/in-site/tools/download.php?files, 28.04.2018.
13. Uzdevumi.lv (2018). *Kārtu sabiedrība un ikdienas dzīve viduslaikos*. <http://www.uzdevumi.lv/p/pasaules-vesture/7-klase/kartu-sabiedriba-un-ikdienas-dzive-viduslaikos-7397/re-1effacc9-6876-466f-b336-59c1ae26743d>, sk. 03.05.2018.
14. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (2018). *Viesģimenes*. http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/viesgimenes/, sk.28.04.2018.
15. Zemītis, B. (2003). *Ārvalstu valsts un tiesību vēsture*. Rīga: Biznesa augstskola Turība. 300 lpp.
16. Jēkabpils rajona tiesas 2015.gada 10.decembra spriedums lietā Nr. 116015115. <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/lv/nolemumi>, sk. 28.04.2018.

Summary

There is no definition of a foster family in a civil law. It is necessary to include an article in the Civil Law with the definition of a foster family. The author proposes the following article in the following wording: "The foster family is a family or a person providing care for a child who is temporarily or permanently deprived of his or her family environment or whose interests it is not permissible to stay in his own family until the child can return to his or her family or, if this is not possible, is adopted, he or she is given custody or the child is placed in a child care institution."

The competence of the foster family is not sufficient because it does not include the right to represent the child in the personal rights. The author proposes to supplement the above-mentioned article with the second part in the following wording: "Parents who represent the child's personal interests and rights incorporated in the foster family".

The signs of childcare beyond the family can be found both in Roman law and in the Middle Ages. During the history of development, the tendency to develop a foster family institute has been established. In the future, the foster family as a form of extra-familial care will evolve and the foster family competence will be expanded, the Foster Family Institute will be strengthened.

The types of foster families are not listed in the Civil Law. It is necessary to include an article in the Civil Law which would include the types of foster families and their definition.